

HAVA GÖREV EMRİ

Hava üstünlüğünü elde etmek için komutanlar, emir ve komutaları altındaki bütün savaş uçakları için bir dizi talimat formüle etmelidir. Hava Görev Emri (ATO–Air Tasking Order) olarak bilinen bu talimatlar, muharebe operasyonları için günlük bir plan görevi görür.

Ercan Caner, Sun Savunma Net, 12 Mart 2025

Hava Görev Emri Nedir?

Askeri operasyonlar alanında, hava üstünlüğü, taktik bir avantaj elde etmeye çalışan komutanlar için kritik bir öncelik ve hedeftir. Hava üstünlüğünü elde etmek amacıyla komutanlar, emir ve komutaları altındaki bütün savaş uçakları için bir dizi talimat formüle etmelidir. **Hava Görev Emri (ATO)** olarak bilinen bu talimatlar, muharebe operasyonları için günlük bir plan görevi görür.

Hava Görev Emri belirli görevlerin unsur komutanlıkları, ast birlikler ve komuta & kontrol kuruluşlarına verilmesi ve dağıtılmasında kullanılan bir araçtır. Normal olarak; görev, hedefler, icra edecek hava araçları ve pod yükleri vb. gibi esaslar ile genel talimatları içeren bir emirdir.

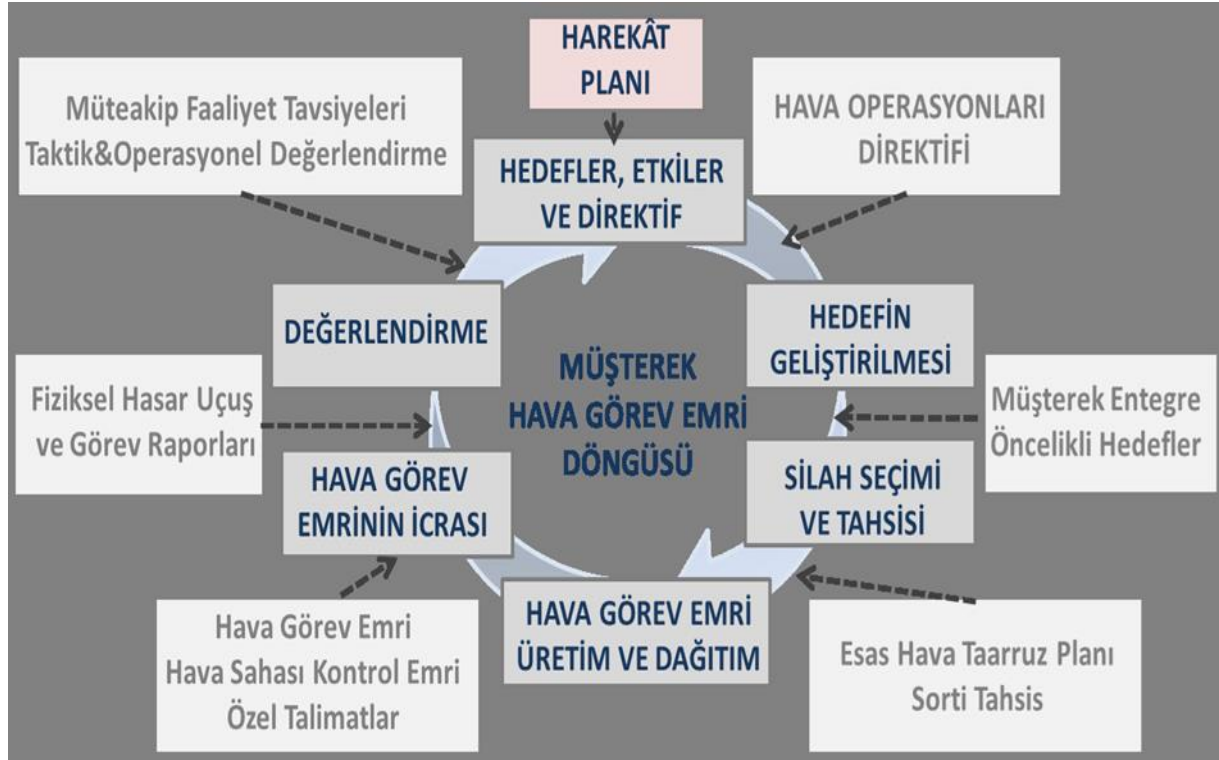
Hava Görev Emri; Hava Sahası Kontrol Emri (ACO – Airspace Control Order) ve Özel Talimatları (SPINS – Special Instructions) içerebilir veya bunlar ATO ile birlikte ayrı bir emir olarak yayınlanabilirler.

Hava Sahası Kontrol Emirlerinin Önemi

Hava görev emri, operasyonel başarıyı sağlamak maksadıyla basit bir hedef listesi ötesinde çeşitli hususları da dikkate alınmalıdır. Dost uçakların yanlışlıkla hava savunma bölgelerine girmesi önlenmeli ve bütün birimler aynı **Angajman Kurallarına** uymalıdır. Bu kritik unsurlar, hava görev emrine günlük olarak eşlik eden belgelerde ayrıntılı olarak açıklanır.

Operasyonel Etkinlik için Hava Sahasında Çatışmaları Önlemek

Kargaşadan kaçınmak ve olası kazaları önlemek maksadıyla hava görev emrine bir **Hava Sahası Kontrol Emri** eşlik eder. Bu emir, operasyonel bir alandaki hava sahasında dost unsurların çatışmasını önlemek için bir planın ana hatlarını çizer. Hava sahası kontrol emri, dost unsurların birbirini vurmasını önlemek maksadıyla, dost uçakların nereye gitmesi ve gitmemesi gerektiği konusunda net talimatları ortaya koyar.

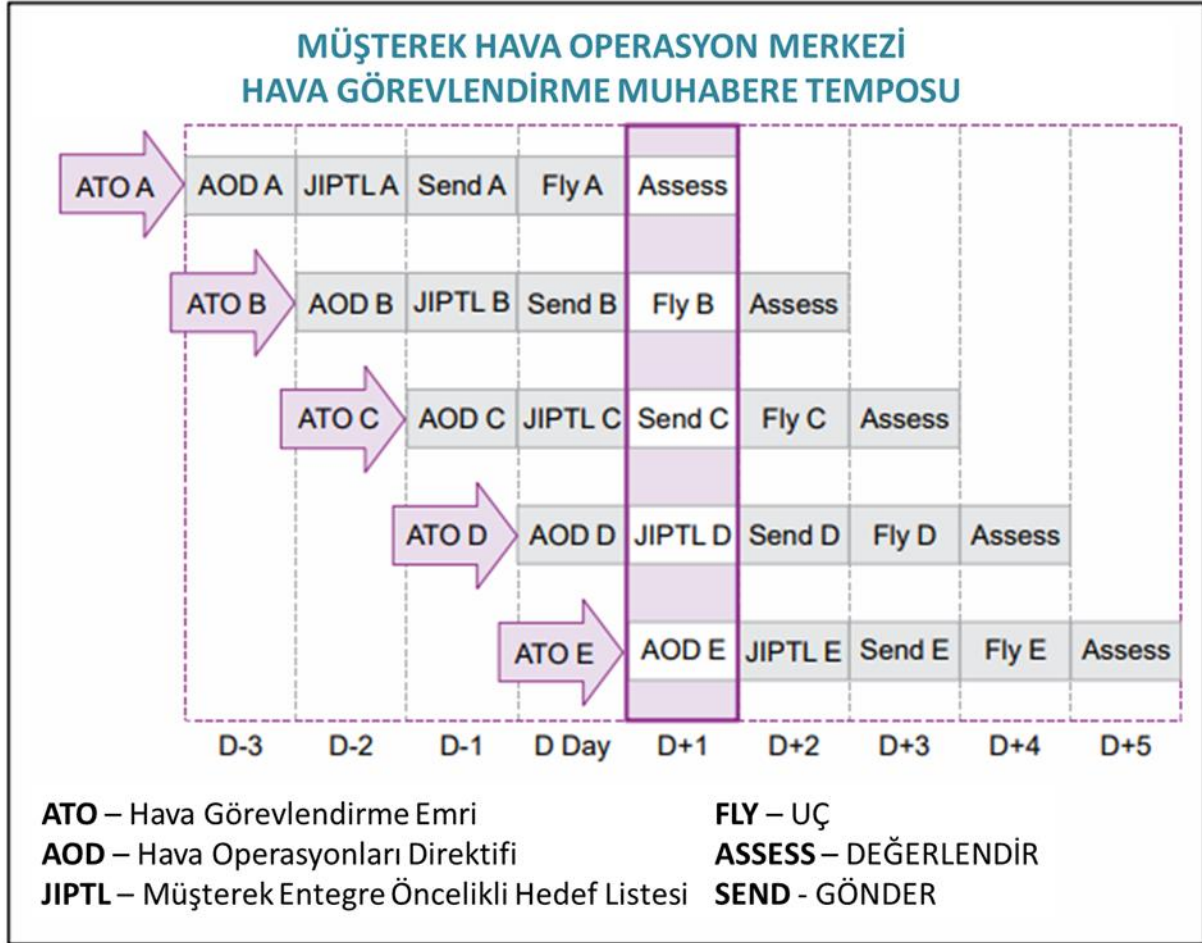

Dost Ateşinden Kaçınma

Dost ateşinden zarar görme olayları, muharebe operasyonlarında ciddi sonuçlara yol açabilir. Hava görev emri, çatışma bölgelerini açıkça tanımlayarak ve yasaklı hedefleri belirleyerek bu tür olayları önlemek maksadıyla çeşitli önlemler içerir. Bu önlemler, yapılan her atışın yetkili olmasını sağlar ve çatışmadan önce olası tehditlerin belirlenmesinde yardımcı olur.

Özel Talimatlar (SPINS) ve Hava Görev Emrindeki Rolü

Hava görev emrine eşlik eden belgeler arasında yer alan, **Özel Talimatlar (SPINS)** hayati bir rol oynar. SPINS, hava görev emrinde olmayabilen ilave bilgiler sağlar. İletişim planı, her uçuşta kullanması gereken frekansları listeleme gibi ayrıntıları içerir. Dahası, SPINS, zorunlu iniş yapan pilotları kurtarmak için kritik planları da kapsar ve pilotların zamanında ve etkili bir şekilde kurtarılmasını sağlar.

Etkili İletişim

Herhangi bir muharebe operasyonunun başarısı için açık, anlaşılır ve etkili bir iletişim esastır. Hava görev emri, hava mürettebatı tarafından kullanılacak telsiz frekanslarını ve çağrı işaretlerini belirleyen kapsamlı bir iletişim planı içerir. Bu plan, kesintisiz koordinasyonu sağlar ve hava mürettebatı ile kontrolörler arasında doğrudan iletişimi mümkün kılar.

Zorunlu İniş Yapan Pilotların Kurtarılması

Bir muharebe ortamında bulunmak doğal riskler içermektedir. Pilotların uçaktan atlaması veya uçağın düşmesi durumunda, personeli kurtarmak için bir planın olması hayati önem taşır. Hava görev emirleri, arama ve kurtarma görevlerini derhal

başlatmak için talimatlar ve prosedürler içerirler. Bu planlar, düşen ve/veya zorunlu iniş pilotların güvenliğini ve kurtarılmasını sağlayarak onların hayatta kalma şansını en üst düzeye çıkarır.

Angajman Kuralları

Angajman Kuralları (ROE – Rules of Engagement), muharebe operasyonlarında askerî kuvvetin ne zaman ve nasıl kullanılabileceğini belirler. Bazı durumlarda, bu kurallar hava görev emrinden bağımsız özel belgeler kullanılmasını gerektirebilir. Daha üst komutanlıklar ve organizasyonlar tarafından belirlenen angajman kuralları, kuvvet kullanımını sınırlayabilir veya hedef tanımlama için gereken spesifik talimatları belirleyebilir.

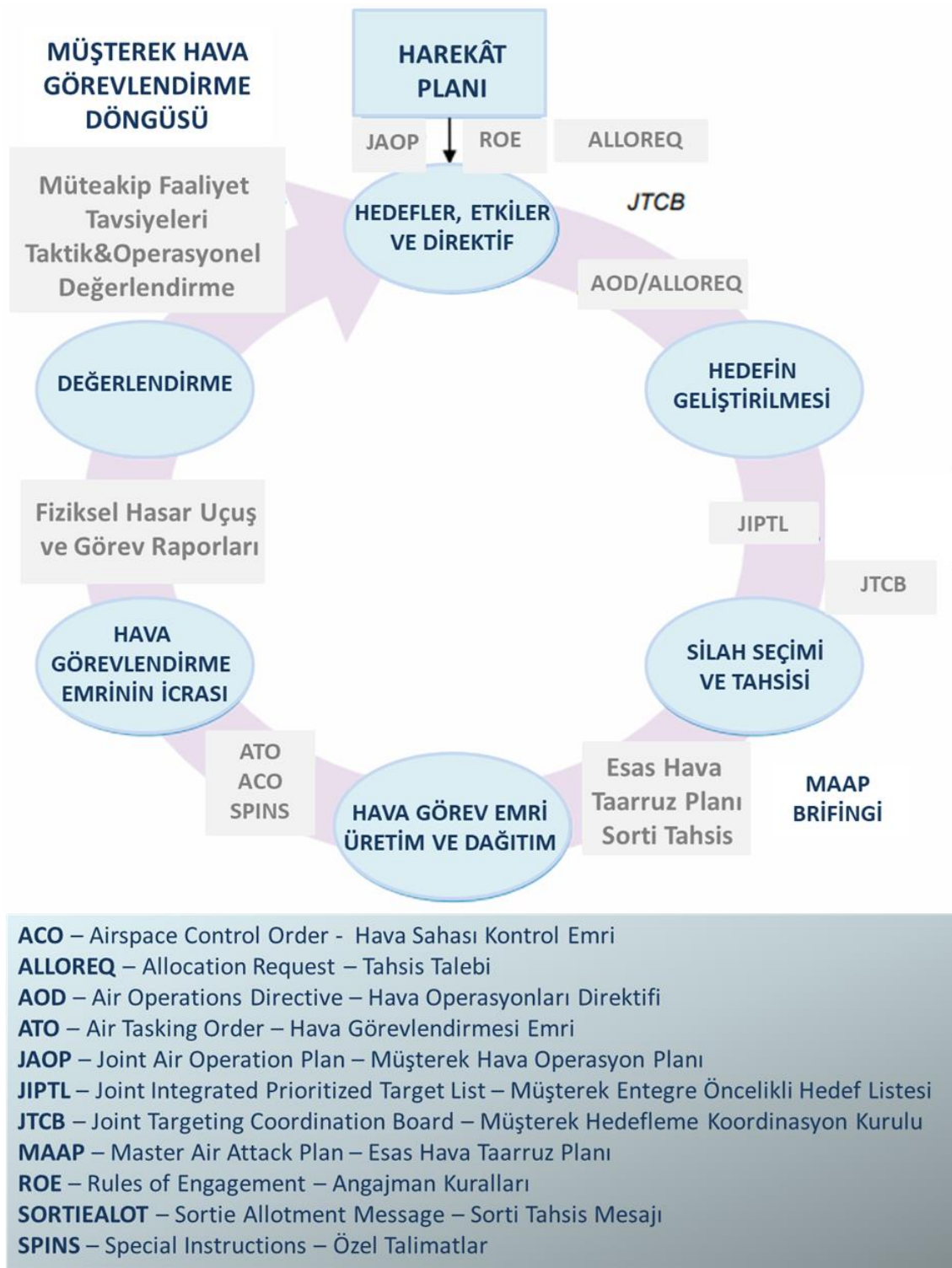
Angajman kurallarının hedefi, gerginliğin gereksiz şekilde tırmanmasını önlemek ve uluslararası silahlı çatışma kurallarına ve yasalarına uyulmasını sağlamaktır.

Silah-Hedef Eşleştirmesi: Hava Görev Emrinin gerçek zamanlı olarak revize edilmesi

Hava Görev Emrinin Oluşturulması – 24 Saatlik Döngü

Hava görev emri, 24 saatlik bir dönemi kapsayacak şekilde tasarlanır ve bu da muharebe operasyonlarının verimli bir şekilde planlanmasına ve yürütülmesine olanak tanır. Bir Müşterek Kuvvet Hava Unsuru (JFAC – Joint Force Air Component) yeterli hava imkân ve kabiliyetlerine sahip ise, hedef listesini her biri bir günlük muharebe operasyonunu kapsayan birden fazla hava görev emrine bölebilir. Bu yaklaşım, muharebenin dinamik ve öngörülemez doğasını hesaba katar.

Müşterek Hava Harekât Merkezi & Müşterek Kuvvet Hava Unsurunun Rollerini

Müşterek Hava Harekât Merkezi (JAOC – Joint Air Operations Center), hava görev emrinin icrasında ana kontrol merkezi olarak görev yapar. Günlük muharebe operasyonlarını koordine etmek ve yönetmekten sorumlu Müşterek Kuvvet Hava Unsur (JFAC – Joint Force Air Component) personelini bünyesinde barındırır

Müşterek Kuvvet Hava Unsuru, elde mevcut hava imkân ve kabiliyetlerinin genel askeri hedeflerle entegrasyonunu sağlamak amacıyla; daha büyük bir Müşterek Kuvvet Komutanı (JFC – Joint Force Commander) yapısı içinde faaliyet gösterir.

STRATEJİ	MUHAREBE PLANLARI	MUHAREBE OPERASYONLARI	İSTİHBARAT GÖZLEM & KEŞİF	HAVADAN İNTİKAL
ÇEKİRDEK EKİPLER				
<i>STRATEJİK PLANLAMA EKİBİ</i>	GÜDÜM TAHSİS & HEDEFLER EKİBİ	TAARRUZİ OPERASYONLAR EKİBİ	ANALİZ DOĞRULAMA & BİRLEŞTİRME EKİBİ	HAVA İNTİKAL UNSURU
<i>OPERASYONEL DEĞERLENDİRME EKİBİ</i>	ANA OPERASYON TARRUZ EKİBİ	SAVUNMA OPERASYONLARI EKİBİ	HEDEFLER & MUHAREBE HASAR DEĞERLENDİRME EKİBİ	HAVADAN NAKLİYE KONTROL EKİBİ
	KOMUTA KONTROL PLANLAMA EKİBİ		İŞLEME FAYDALANMA VE DAĞITIM EKİBİ	HAVADAN İKMAL KONTROL EKİBİ
	HAVA GÖREV EMRİ (ATO) ÜRETİM EKİBİ		BİLİMSEL & TEKNİK İSTİHBARAT YÖNETİM EKİBİ	HAVADAN TIBBİ TAHLİYE EKİBİ

Hava Harekât Merkezi Teşkilatı

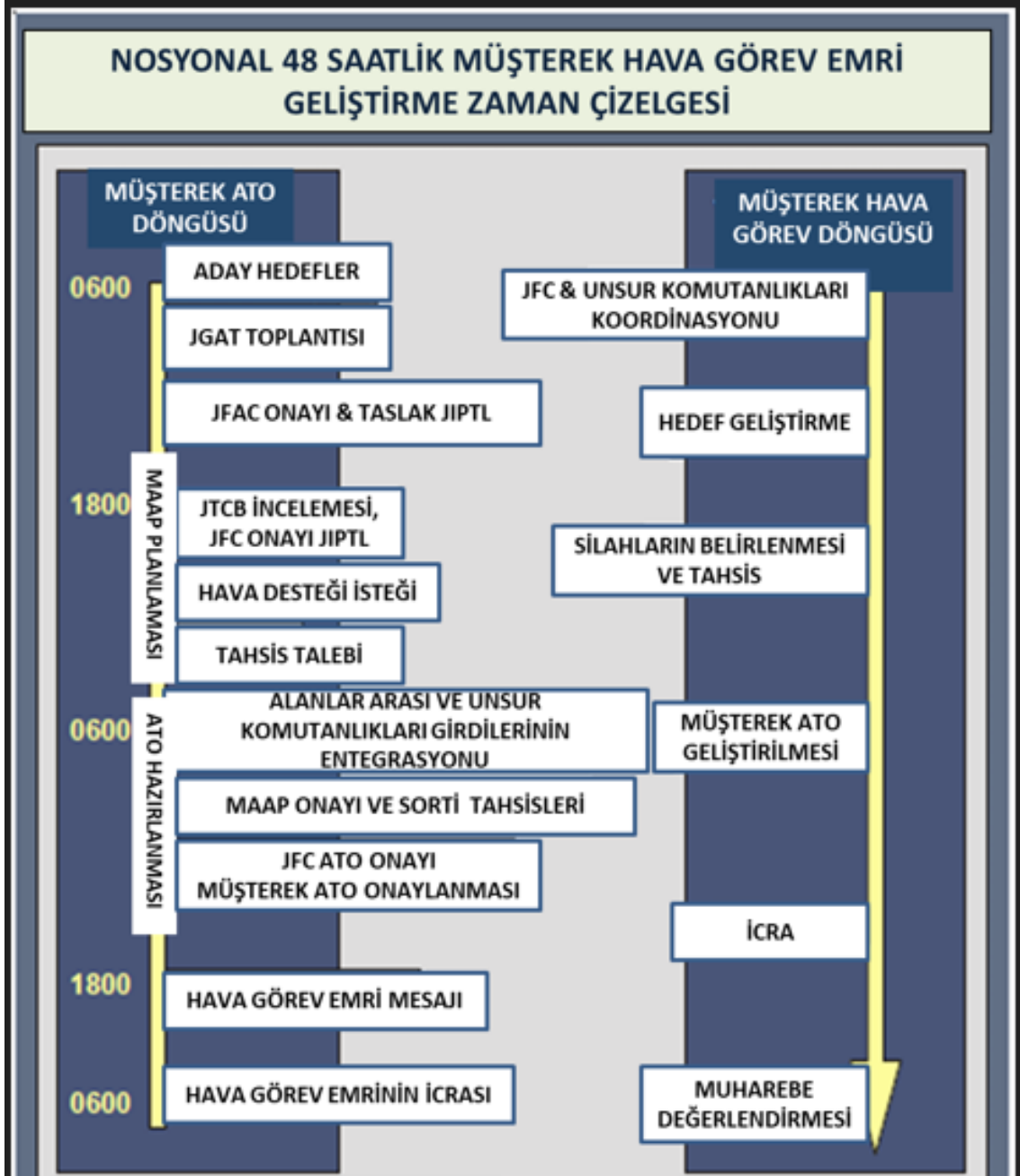
Çokuluslu Operasyonlarda Hava Görev Emri

Çokuluslu operasyonlarda, hava görev emri birden fazla ülkenin katılımını sağlamak amacıyla bazı düzenlemeler ve ayarlamalara tabi tutulur. Bu gibi durumlarda kullanılan kısaltmalar işbirlikçi çabayı yansıtmak üzere değişir. Müşterek Kuvvet Hava Bileşeni (JFAC), Koalisyon Kuvvet Hava Bileşeni (CFAC) adını alır. Ana kontrol merkezi, görev planlama ve yürütme için paylaşılan sorumluluğu yansıtmak üzere Koalisyon Hava Operasyonları Merkezi (CAOC – Coalition Air Operations Center) olarak adlandırılır.

Hava Görev Emrinin Hazırlanması

Belirli bir hava görev emri icra edilmek amacıyla bir unsur komutanlığı, ast birlik veya komuta ve kontrol kuruluşuna emir olarak iletildiğinde Hedefleme Etkileri Ekibi (TET - Targeting Effects Team) ateş altına alınacak hedeflerin öncelik sırasını belirler

ve komutanın niyet ve maksadına uygun olarak bir Aday Hedef Listesi /TNL – Target Nomination List) hazırlar.

AIRSUPREQ – Hava Destek Talebi

ALLOREQ – Hava Tahsis İsteği

ATA – Hava Trafik Sahası

ATO – Hava Görev Emri

ATO PROD – Hava Görev Emrinin Oluşturulması

JFACC – Müşterek Kuvvet Hava Unsurlar Komutanı

JFC – Müşterek Kuvvet Komutanı

JGAT – Müşterek Yönlendirme, Tahsis ve Hedefleme

JIPTL – Müşterek Entegre Öncelikli Hedef Listesi

MAAP – Esas Hava Taarruz Planı

NOMS – Adaylar

SORTIEALOT – Sorti Tahsis Mesajı

TGT - Hedef

Hedefleme Etkileri Ekibi daha sonra hazırlanan aday hedef listesini, müşterek kuvvet önceliklerinin karşılanması ve hedef üzerinde arzu edilen etkilerin yaratılmasının

sağlandığından emin olmak uygun koordinasyon birimleriyle birlikte maksadıyla inceler. Aday hedef listesinin ayrıntılı incelemesinin yapılmasına müteakip aşağıdakiler hazırlanır:

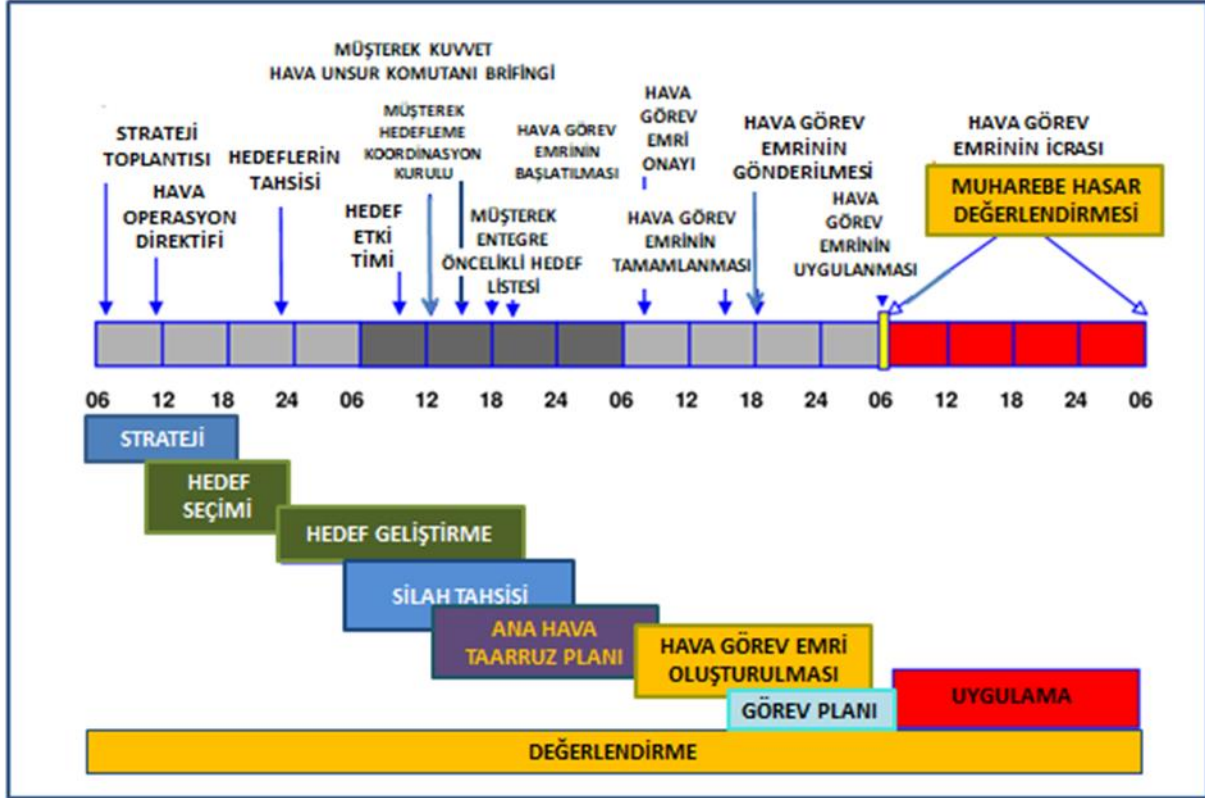
Müşterek Entegre Öncelikli Hedef Listesi

Müşterek Entegre Öncelikli Hedef Listesi; Müşterek Kuvvet Komutanı veya belirlediği temsilcisi tarafından onaylanan öncelikli hedefler ve ilgili bilgileri içeren bir listedir. Onaylanmış Müşterek Entegre Öncelikli Hedef Listesi; hedef geliştirme safhasının temel ürünüdür.

1	Angajman kurallarına göre hedefe taarruz yetkisi var mı?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise TAARRUZ ETME
2	Hedef vurulmayacak ve/veya tahditli hedef listesinde mi?	Yanıt HAYIR ise devam et, EVET ise TAARRUZ ETME
3	Hedefin ateş altına alınması askerî harekâta etkin bir katkı sağlıyor mu?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise TAARRUZ ETME
4	Hedefin etkisiz hale getirilmesi veya imhası, mevcut koşullarda kesin bir askerî avantaj sağlıyor mu?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise TAARRUZ ETME
5	Hedefe yapılacak müdahale sivillerin ölüm ve yaralanması ile sivil tesislere zarara neden olacak mı (tali hasar gibi)?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise 11.nci Maddeye Git
6	Hedefleme direktifi ve Angajman Kuralları (ROE) tali hasara müsaade ediyor mu?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise TAARRUZ ETME
7	Daha az tali hasar riskiyle aynı askerî avantajları sağlayan alternatif bir askerî hedef mevcut mu?	Yanıt HAYIR ise devam et, EVET ise yeni bir hedef için Madde-1'e geri dön
8	Kazara kayıp ve sivil ölüm ve yaralanması ile sivil tesislere zarar verilmesini önlemek ve en aza indirmek maksadıyla taarruz araç ve yöntemlerinin seçiminde mümkün olan bütün önlemler alınmış mı?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise gerekli önlemleri al ve yeniden değerlendirme yap
9	Şartlar müsaade ettiğinde, sivil halkı etkileyebilecek bir taarruz için etkili bir ön uyarı yapılmış mı?	Yanıt EVET ise devam et, HAYIR ise Madde-10'a devam öncesi gerekli uyarıyı yap
10	Düzenlenecek taarruz, öngörülen somut ve direkt askerî avantajlarla karşılaştırıldığında, aşırı sivil ölüm ve yaralanması ile sivil tesislere zarar vermesi bekleniyor mu?	Yanıt EVET ise TAARRUZ ETME , HAYIR ise Madde-11'e devam et
11	TAARRUZ ET – İZLEMİYİ SÜRDÜR. KOŞULLAR DEĞİŞİRSE TAARRUZU YENİDEN DEĞERLENDİR	

Müşterek Entegre Öncelikli Toplama Listesi

Müşterek Entegre Öncelikli Toplama Listesi; emareler ve uyarı amaçlı istihbarat faaliyetlerini desteklemek, analiz etmek ve müteakip hedef geliştirme ile hedef üzerinde arzu edilen etkinin sağlanıp sağlanmadığını ölçmek maksadıyla istihbarat toplama gayretleri ve faydalanma gereksinimlerinin önceliklendirildiği bir listedir.

Vurulmayacak Hedefler Listesi

Vurulmayacak hedefler listesi (No - Strike List), uluslararası yasalar ve angajman kuralları (ROE – Rules of Engagement) çerçevesinde, korunma statüleri ortadan kalkmadan ve yasal olarak angajmana tabi hedefler haline gelmeden ateş altına alınmazlar. Bu tür hedeflere taarruz etmek Silahlı Çatışma Yasası (LOAC – Law of Armed Conflict) veya angajman kurallarını ihlal edebilir. Bir NSL hedefinin yasal olarak angajmana uygun hale gelmesi için, hedefin korunma statüsündeki işlevine aykırı bir şekilde kullanıldığı yeterli istihbarat ile teyit edilmelidir.

Tahditli Hedef Listesi

Tahditli hedefler, operasyonel faktörler nedeniyle uygulanacak eylemlere belirli kısıtlamalar getirilen geçerli bir hedefdir. Belirtilen tahdit ve kısıtlamaları gerektiren her türlü eylem, bu kısıtlamaları getiren karargâh tarafından koordine edilip onaylanıncaya kadar yasaktır. Tahditli hedeflere taarruz, planlanan dost unsur harekâtını olumsuz etkileyebilir. Hedeflerin, Elektronik Hedef Klasöründe (ETF –

Electronic Target Folder) açıkça belgelenmesi gereken bazı tehditleri olabilir. Örneğin sadece gündüz taarruz ve belirli bir silah sistemiyle taarruz gibi kısıtlamalar getirilebilir.

Hava Görev Emrinin Parçalara Ayrılması

Hava görev emrinin dağıtımını yönetmek için, hava görev emri parçaları (ATO Fragments) veya kısaca "parçalar - FRAGs" olarak bilinen, çok daha yönetilebilir bölümlere ayrılır. Her bir ATO FRAG, belirli bir görev için gereken belirli ayrıntıları içerir. ATO FRAG, genellikle bir hava harekât filosu olan ve icra eden hava mürettebatının üssü olarak görev yapan alıcı ve icracı birime teslim edilir. Bu süreç, yalnızca ilgili bilgilerin ilgili uçuş mürettebatına dağıtılmasını sağlayarak operasyonel verimliliği artırır ve aşırı bilgi yüklenmesini en aza indirir.

HAVA GÖREV EMRİ – AIR TASKING ORDER (ATO)

1. GENEL

ATOCONF (Air Tasking Order Confirmation - Hava Görev Emri Teyit Mesajı) unsur komutanlıkları arasında, talep eden komutanlık ile görevi icra edecek olan unsuru bilgilendirmek ve/veya görev hakkında ilave ve ayrıntılı bilgiler sağlamak amacıyla kullanılır.

Mesajda değişiklik veya düzeltme yapılması gerektiğinde bir Mesaj Düzeltme Raporu kullanılabilir. Değişiklikler, **MSGID/ATOCONF** bölümünün beşinci karakterinde, orijinal mesaj referans gösterilerek (REF) ayrı bir ATOCONF ile gönderilebilir.

PERID (PERIOD – SÜRE) bölümü mesajın hangi süreler için geçerli olduğunu göstermektedir.

ATOCONF mesajı; etkin olduğu zaman periyodunu, görev verilen birlikleri ve aşağıda sıralanan görevle ilgili temel bilgileri içermektedir:

- Görevin sayısı,
- Görev numarası,
- İstek numarası,
- Öncelik,
- Görev tipi,
- Hedef üzeri ve dışında geçen süre,
- Alarm durumu,
- Görevin icra edileceği yer,
- Çağrı adı,
- Görevi icra edecek hava aracı sayısı ve tipi,
- Kullanılacak mühimmat cinsi,
- IFF (Identification Friend or Foe – Dost-Düşman Tanıma) ve SIF (Selective Identification Feature – Seçilebilir Tanıtma Özelliği) mod ve kodları,
- Zaman ve
- Hedefin yeri.

HAVA GÖREV EMRİ ONAY MESAJI AÇILIMI

- MSNDAT / MSNNO / PKG / CALLSIGN / NUMACTYPE / AMSN /
- ALRT / SCL1 / SCL2 / SIF1 / SIF2
- MSNLOC / TIME ON STATION / TIME OFF STATION / LOCATION
- NAME / ALTITUDE / REQUEST NUM / LOCATION / TGTLOC / TIME ON TGT / TIME OFF TGT / TGT ID / TGT TYPE /
- DMPI / REQUEST / COMMENTS
- CONTROL / TYPE / CALLSIGN / PRIMARY FREQ / SECONDARY
- FREQ / REPORT POINT / COMMENTS
- FACINFO / CALLSIGN / PRIMARY FREQ / SECONDARY FREQ /
- REPORT POINT / SUPPORT UNIT ID / COMMENTS / ELECMBT / CALLSIGN / PRIORITY / LOCATION / ALTITUDE /
- TOS / TFS / PRIMARY FREQ / SECONDARY FREQ
- RECDATA / REQUEST NUM / PRIORITY / TIME ON TGT / LTIOV / REC MSN TYPE / COVG TYPE / IMAGERY TYPE / IMG / QUALIFIER / COVG MODE / TGT CODE / PRINT SCALE / DELIVER ADDRESS
- TRCPLOT / INITIAL POINT / RADIUS, WIDTH OR ELLIPSE AND

- QUALIFIERS

REFUEL / TANKER CALLSIGN / TANKER MSNNO OR TANKER

- TACAN / ARCP / ALTITUDE / ARCT / OFFLOAD / TKR / FREQ 1 / TKR FREQ 2

SİLAH-HEDEF EŞLEŞMESİ

HEDEFLER	TAVSİYE EDİLEN MÜHİMMAT
Topçu, Uçaksavar Topçusu & Roketatar (Açık Arazide)	CBU-87/97/103/105, JSOW, GP Bomb, GBU-39, JDAM, LGB (GBU-10/12/16/24), Maverick, Hellfire, TOW, €GBU-15, AGM-130, 2,75 inch Rocket (M255E1/WDU-4A/A Fiechette, M261, M299, M151), 30/40 mm Gun
Tahkimat İçinde	CBU-97, GP Bomb, GBU-39, JDAM, LGB (GBU-10/12/16/24), Maverick, Hellfire, 30 mm, (E)GBU-15, AGM-130, 2.75 inch Rocket (M261, M229, M151)
Örtülü Mevzii İçinde	GP Bomb, JDAM, LGB (GBU-10/12/16/24), Maverick, Hellfire, €GBU-15, AGM-130, 2.75 inch Rocket (M229, M151)
Satlı-Satlı Füze Mevzi	HARM, CBU-87/97/103/105, JSOW, GBU-39, JDAM, Hellfire, GP Bomb, LGB (GBU-10/12/16/24), TOW, (E)GBU-15, AGM-65/130/158, 20/25/30/40/105 mm, 2.75 inch Rocket (M261, M229, M151), SLAM-ER
Hareketli Hedefler	Maverick, Hellfire, Laser JDAM, GBU-12/51, 20/30 mm Gun
AGM – Air-to-Ground Missile, Hava-Yer Füzesi AP – Armor Piercing, Zırh Delici CBU – Cluster Bomb Unit, Parça Tesirli Bomba Ünitesi CEM – Combined Effects Munition, Birleşik Etkili Mühimmat E – Enhanced, Gelişmiş GBU – Guided Bomb Unit, GÜdümlü Mermi Ünitesi GP – General Purpose, Genel Maksat HARM – High Speed Antiradiation Missile, Yüksek Hızlı Antiradyasyon Füzesi	HEI – High Explosive Incendiary, Yüksek İnfıllıklı Yangın JDAM – Joint Direct Attack Munition, Müşterek Direkt Taarruz Mühimmatı JSOW – Joint Stand-off Weapon, Müşterek Uzaktan Silah LGB – Laser Guided Bomb, Lazer GÜdümlü Bomba SFW – Sensor Fused Weapon, Sensör Tapalı Silah SLAM-ER – Stand-off Land Attack Missile – Extended Range, Uzaktan Kara Taarruz Füzesi-Uzatılmış Menzilli TOW – Tube-launched, Optically tracked, Wire guided, Tüpten atılan, Optik izlenen, Kablo güdümlü WCMD – Wind Corrected Munitions Dispenser, Rüzgâr Düzeltmeli Mühimmat Atma Ünitesi

KONVANSİYONEL SİLAH YÜKLERİNİ BELİRLEME STANDARTLARI

Hava Görev Emri kapsamındaki Standart Konvansiyonel Yük tanımı, hedef üzerinde istenen etki, hava durumu, güdüm ve kullanılacak taktiklere bağlı olarak, örneğin Hava Harekât Merkezinde bulunan birlik temsilcisi silah sistem uzmanına tavsiye edilen yüklerdir.

STANDART KONVANSİYONEL YÜKLER

Aşağıda hava araçları konvansiyonel pod yüklerini tanımlama standartları verilmektedir. Mümkün olabildiğince basit olması hedeflenmesine rağmen sadece 5 (Beş) karakterli bir kod olduğu için bazı sınırlamalar vardır. Kodlar, HAVA-HAVA, HAVA-YER ile B-52S ve B-1S olmak üzere üç tip hava aracı/görev eşleşmesine ayrılmıştır.

STANDART KONVANSİYONEL YÜK TANIMLAMALARI

HAVA-HAVA

KARAKTER	HAVA-HAVA ÖRNEK KOD – X4222		
1.	X	HAVA-HAVA	HAVA-HAVA SİLAH YÜKÜ
2.	4	4 X AIM -120	AIM-120 AMRAAM FÜZESİ
3.	2	2 X AIM - 7	AIM-7 SPARROW FÜZESİ
4.	2	2 X AIM - 9	AIM-9 SIDEWINDER FÜZESİ
5.	2	2 TANK	HARİCİ YAKIT TANKI

Birinci karakter “X” yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi silah podlarına hava-hava füzesi yükleneceğini göstermektedir. 2-4 karakterleri uzun menzilden kısa menzile doğru sırasıyla yüklenecek füze sayı ve cinslerini göstermektedir. Örneğin yukarıdaki

tablodaki “422” koduna göre podlara; dört adet AIM-120 AMRAAM, dört adet AIM-7 SPARROW ve iki adet AIM-9 SIDEWINDER füzesi yüklenecektir. Son “2” karakteri ise hava aracına takılacak olan harici yakıt tankı sayısını göstermektedir.

HAVA-YER (B-52 STRATOFORTRESS /B-1 LANCER HARİÇ)

Aşağıdaki tabloda verilen “682H3” koduna göre podlara; yüksek “H” geri sürüklenme kuvvetli, “6” adet, MK-82 modeli 500 Lb ağırlığında olan serbest düşmeli genel maksat bombası yerleştirilecektir. Son “3” karakteri ise hava aracına üç adet harici yakıt tankı takılacağını belirtmektedir.

STANDART KONVANSİYONEL YÜK HAVA-YER

KARAKTER	HAVA-YER ÖRNEK KOD – 682H3		
1.	6	6 ADET	MÜHİMMAT SAYISI
2. & 3.	82	MK - 82	MK -82, 500 LB, GENEL MAKSAT
4.	H	HIGH DRAG	YÜKSEK SÜRÜKLEME KUVVETİ
5.	3	3 TANK	HARİCİ YAKIT TANKI

Silah istasyonlarına takılacak olan bomba sayısı dokuz (9) sayısından fazla ise, kullanılacak harf kodları sırasıyla: **A-10, B-11, C-12, D-13, E-14, F-15, G-16, H-17, I-18, J-19, K-20, L-21, M-22, N-23, O-24, P-25, Q-26, R-27, S-28, T-29, U-30, V-31** ve **W-32**'dir. X kodu yukarıda da ifade edildiği gibi hava-hava mühimmatları için kullanılmaktadır.

Üç adet harf ve rakam bileşenlerinden oluşan 2-4'ncü karakterlerin belirlenmesinde kullanılacak yöntem aşağıdadır:

- Öncelikle silah istasyonuna yüklenecek olan mühimmatın oluşturduğu geri sürüklenme kuvvetinin yüksek veya düşük olduğu belirlenir. Yüklenecek olan mühimmat yüksek geri sürüklenme kuvveti yaratıyorsa “H” harfi, düşük geri sürüklenme kuvveti yaratıyorsa ise “L” harfi kullanılır.
- İkinci olarak yüklenecek olan mühimmatı tanımlamak üzere isminde kaç adet rakam kullanıldığı (Örneğin: MK82 - MK117 veya AGM65 - AGM142 gibi) belirlenir. Eğer yüklenecek olan mühimmatın ismi üç adet rakam içeriyor ise (117 – 147 gibi) yüzler basamağındaki rakam atılır ve kullanılmaz ve 117 yerine “17”, 142 yerine ise “42” rakamları kullanılır.
- Belirlenen yüksek ve/veya düşük geri sürüklenme kuvvetini tanımlamak amacıyla; rakamdan hemen sonra “H” veya “L” harfleri kullanılır (82H veya 82L gibi).
- Silah istasyonlarına yüklenecek olan hava-yer mühimmatının tipi belirlenirken aşağıdaki tablodaki veriler kullanılır.

İKİNCİ KARAKTER MÜHİMMAT TİPİ		
KARAKTER	AKRONİM	ANLAMI
L	LAU	Launcher Aircraft Unit
A	AGM	Air-to-Surface Guided Missile
I	AIM	Air Intercept Missile
C	CBU	Cluster Bomb Unit
B	BLU	Bomb Live Unit
G	GBU	Guided Bomb Unit
S	SUU	Suspension Underwing Unit
M	MK	MARK-81, MARK-82 ve MARK-83 Serisi Bombalar

2-4'ncü karakterler belirlenirken; Mk-82, MK-84 ve MK-117 gibi yüksek/düşük geri sürüklenme kuvveti yaratan genel maksatlı (GP) bombaların önüne “M” harfi koyulmaz. Bu tür genel maksat bombaları aşağıdaki şekilde tanımlanırlar:

882Lo - 8 X MK82 Düşük Sürüklenme Kuvveti ve Sıfır Harici Yakıt Tankı

884H1 - 8 X MK84 Yüksek Sürüklenme Kuvveti ve Bir Harici yakıt Tankı

NOT (İSTİSNA): 2-4'ncü karakterler "CBU"- "GBU"- "BLU"- "AGM" ise toplam miktar belirtilir, ancak açıklamalar bölümünde her bir mühimmat adı ve miktarı belirtilmelidir. (Örneğin; 8CBUo – Karışık tipte sekiz adet CBU ve sıfır harici yakıt tankı anlamına gelir. Ancak açıklamalar bölümünde: 4XCBU58 ve 4XCBU89 şeklinde ayrıntılı olarak belirtilmelidir.

ÖRNEKLER

4C870 - 4 X CBU87 Misket Bombası ve 0 Harici Yakıt Tankı

6L681 - 6 X LAU68 Roket ve 1 Harici Yakıt Tankı

2A652 - 2 X AGM65 Maverick Füze ve 2 Harici Yakıt Tankı

2M200 - 2 X MK20 Rockeye Misket Bombası ve 0 Harici Yakıt Tankı

ZUK10 – Tam Yüklü Birleşik Krallık 1000 Lb Bomba ve 0 Harici Yakıt Tankı

B-52 STRATOFORTESS ve B-1 LANCER STRATEJİK UZUN MENZİLLİ BOMBARDİMAN UÇAKLARI

Birinci ve ikinci karakterler yüklenecek olan mühimmat sayısını (01-99) göstermektedir. Dikkat edilirse stratejik bombardıman uçakları için hava-yer yük tanımlaması yukarıda açıklanan hava-hava ve hava-yer usullerinden farklıdır. Bunun nedeni kullanılacak olan mühimmat miktarının fazla olması ve tanımlamada yer alması zorunluluğudur.

KARAKTER	HAVA-YER ÖRNEK KOD – 51XMK82		
1. & 2.	51	MÜHİMMAT SAYISI	MÜHİMMAT MİKTARI FAZLA OLDUĞUNDAN İLK İKİ KARAKTER YÜKLENECEK MÜHİMMAT SAYISINI GÖSTERİR (0-99)
3. & 5.	MK82	TİPİ	GÜDÜMSÜZ MARK-82 BOMBASI (MÜHİMMAT TİPİ)

Üçüncü, dördüncü ve beşinci karakterler ise yukarıda hava-yer tanımlamasında olduğu gibi yüklenecek olan mühimmatın tipini göstermek amacıyla kullanılır.

ÖRNEKLER:

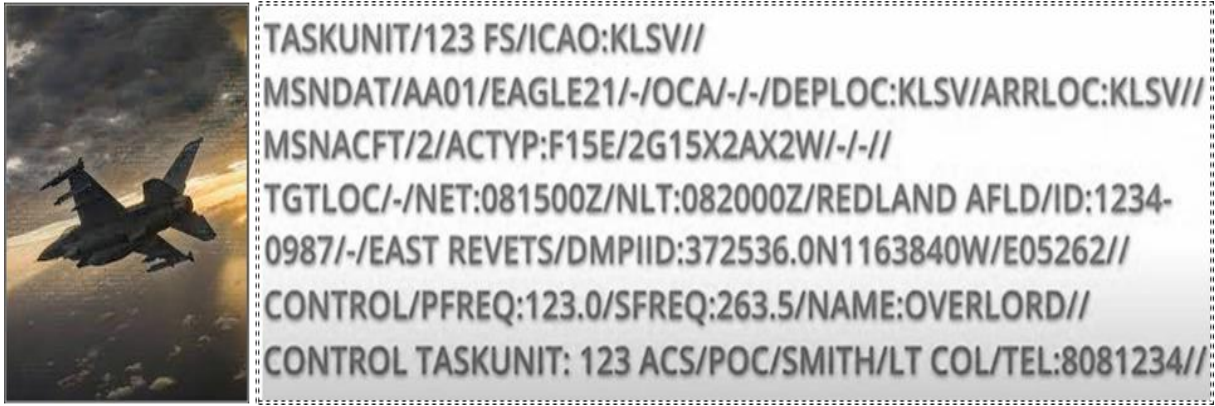
H - 51 X MK82 Yüksek Geri Sürüklenme Kuvveti Genel Maksat Bombaları

o - 08 X MK60 Bombaları

Not 1: AGM65A/B - AGM65C/D vb. durumlarda belirli mühimmat sınıflandırmaları ayrıntılar bölümünde açıklanmalıdır.

NOT 2: ATO'da aksi belirtilmedikçe AIM-7/9 füzeleri, Elektronik Karşı Tedbir podları, silahlar, elektronik harp karıştırma mühimmatı ve lazer podlarının takılıp takılmayacağı birliğin kendi inisiyatifindedir.

ATO FRAGMENT – ÖRNEK

TASKUNIT/123 FS –Görevlendirilen Birlik, 123 Fighter Squadron (Savaşçı Filo). Oregon'da konuşlu 123. Savaşçı Filo envanterinde; F-51, B-25J, F-86, F-94, F-89, F-102, F-101, F-4C, C-131, C-130A, T-33 modeli hava araçları bulunmaktadır.

123 Uçuş Filosu

ICAO: KLSV – Nellis Hava Kuvvetleri Üssü-Nevada. Görevlendirilen uçuş filosunun bulunduğu üssün ICAO (International Civil Aviation Organisation – Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı) kodu.

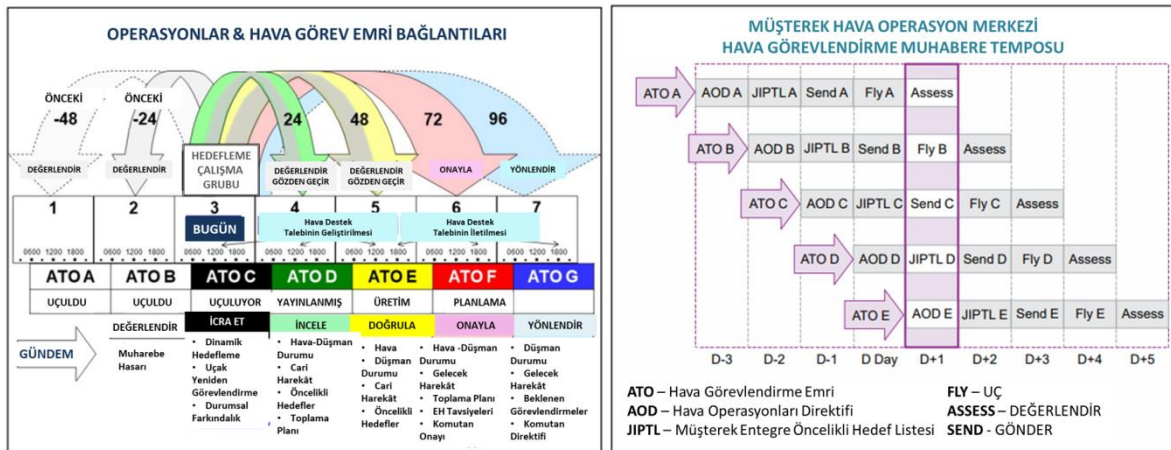

ABD, Nevada, Nellis Hava Kuvvetleri Üssü

MSNDAT – Mission Data (Vazife Verileri). Vazifeye ilgili bilgilerin (ATO'nun hangi güne ait olduğu, günün kaçınıcı ATO görevi olduğu, görevi icra edecek olan hava aracının çağrı adı, görevin niteliği (taarruzi veya savunma), kalkış ve dönüş meydanları ile ilgili bilgiler yer alır.

AA – İlk Gün Hava Görev Emri (ATO) (AB-İkinci Gün)

01 – ATO'ya ait Günün İlk Görevi

Hava Görev Emirleri

EAGLE21 – Görevi İcra Edecek Olan Hava Aracının Çağrı Adı

OCA – Taarruzi Karşı Hava Harekâtı (OCA - Offensive Counter-Air). Karşı hava harekâtı neveleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Taarruzi karşı hava harekâtında, hava hâkimiyetini ele geçirmek maksadıyla; öncelikli olarak düşman füze mevzileri, havaalanları ve komuta kontrol yapısının çökertilmesi esastır. Müteakiben düşman hava savunma sistemlerinin baskı altına alınması (SEAD – Suppression of Enemy Air Defense), dost savaş uçaklarına eskort görevleri ile düşman savaş uçaklarının yerdeyken ve/veya havada imha edilmesi görevleri icra edilir.

KARŞI HAVA HAREKÂTI

TAARRUZİ KARŞI HAVA HAREKÂTI

- Taarruz Operasyonları
Füze mevzileri, havaalanları
komuta ve kontrol altyapısı
- Düşman Hava Savunma
Sistemlerinin Bastırılması (SEAD)
- Savaş Uçakları Eskort Görevi
- Düşman uçaklarını ve yer
hedeflerini imha

SAVUNMA KARŞI HAVA HAREKÂTI

- Aktif Hava ve Füze savunması
Hava savunma
Füze savunması
- Pasif Hava ve Füze Savunması
Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve
nükleer savunmaların tespit edilmesi
ve ikazı. Kamufraj, gizleme ve aldatma.
Tahkimat, Dağılma, Hareketlilik,
Yedekleme, Yeniden Tertiplenme

DEPLOC: KLSV – Kalkış Yeri/Meydanı (Departure Location)'nın ICAO kodudur.

ARRLOC: KLSV – Varış Yeri/Meydanı (Arrival Location)'nın ICAO kodudur.

MSNACFT/2/ - Vazifeyi İcra Edecek Hava Aracı Sayısı

ACTYP:F15E – Vazifeyi icra edecek olan Hava Aracı Tipi, 2 Adet F15E Strike Eagle

F-15E Strike Fighter Savaş Uçağı

2G15X2AX2W – Pod Yüğü, 2XGPU-15 Gúdümlü Bomba, 2X AMRAAM Füzesi, 2X AIM-9 Füzesi

Not – Bu mühimmat yüğü konfigurasyonu için Standard Conventional Load (Standart Konvansiyonel Yüğü) ifadesi kullanılır.

Soldan sağa: GBU-15 Güdümlü Bomba, AMRAAM Füzesi ve AIM-9 Füzesi

TGTLOC – Hedefin Yeri (Target Location)

NET:081500Z – Bu Zamandan Daha Önce Değil (Not Earlier Than 08:15). Hedefe taarruz zamanının yanı sıra zamanı da önemlidir. Komutan herhangi bir nedenle hedefe belirtilen zamandan daha önce taarruz edilmemesini emredebilir.

NLT:082000Z – Bu Zamandan Daha Sonra Değil (Not Later Than 08:20). Hedefe taarruz zamanının yanı sıra zamanı da önemlidir. Komutan herhangi bir nedenle hedefe belirtilen zamandan daha sonra taarruz edilmemesini emredebilir.

REDLAND AFLD – Hedefin Yeri, Redland Hava Meydanı

ID:1234-0987 – Hedef Tanıtma Numarası

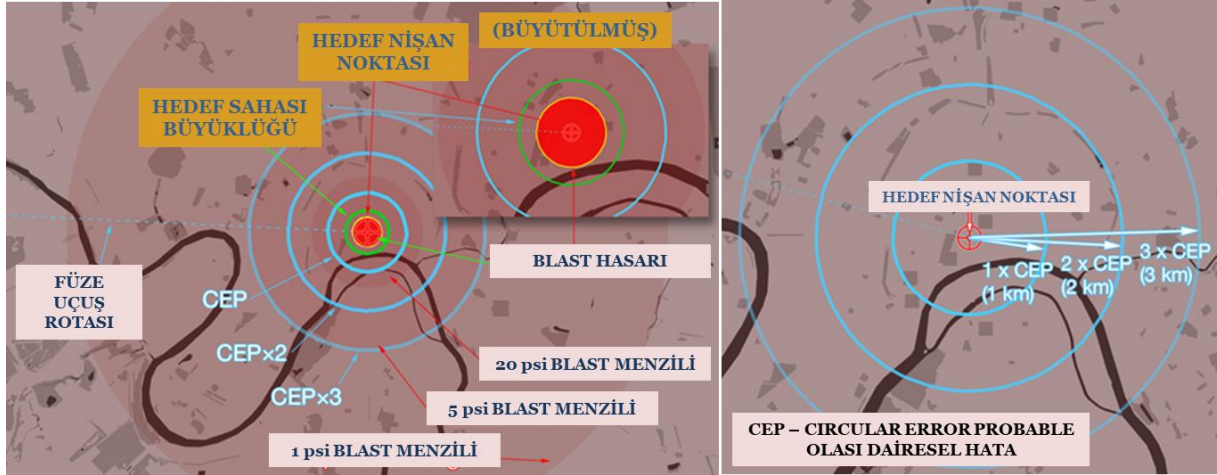
EAST REVETS – East Revetments. Meydanın doğusunda bulunan ve hava araçlarını hava taarruzları ve patlama etkilerine karşı korumak amacıyla aşağıdaki fotoğraflarda görüldüğü gibi hava araçlarının etrafına inşa edilen duvarlardır.

Hava araçlarını koruma maksath inşa edilen patlama duvarları

DMPIID:372536.0N116340W - DMPI (Designated Mean Point of Impact – Hedeflenen Orta Vuruş Noktası) Koordinatları

E05262 - DIMP İrtifası (E-Elevation, Deniz Seviyesi)

DIMP – Hedefin Orta Coğrafi Noktası

CONTROL/PFREQ:123,0/SFREQ:263,5/NAME: OVERLOAD//

CONTROL TASKUNIT: 123 ACS/POC/CANER/ COL/TEL:8081234//

CONTROL – Görev öncesi ve icrası esnasında koordinasyon maksadıyla ihtiyaç duyulan; frekanslar, temas noktasının adı ve rütbesi, telefon numarası, hava kontrolünü gerçekleştirecek birliğin ismi vb. gibi ilgili bilgiler yer almaktadır.

PFREQ – Primary Frequency – Asıl Frekans

SFREQ – Secondary Frequency – Yedek/Tali Frekans

NAME: OVERLOAD – Kontrolör Çağrı Adı. Pilotların görevin icrası esnasında temas kuracakları, onları yönlendirecek olan kontrolörün çağrı adıdır.

CONTROL TASKUNIT – 123 Air Control Squadron (123. Hava Kontrol Filosu). 123. Hava Kontrol Filosu, NATO ile de eğitim ve tatbikatlara katılan Ohio'da konuşlu bir birliktir. Envanterinde bulunan yer kontrol önleme radarları, hava gözlem radarları, taktik araçlar, yer-hava ve uydu iletişim imkân ve kabiliyetleri ile dost savaş uçaklarına önleme bilgilerinin yanı sıra; keşif, gözlem, düşman füze ikaz ve savunma bilgileri sağlar.

POC / TEL – Point of Contact-Temas Noktası. Görevi icra edecek olan pilotların ihtiyaç duymaları halinde temasa geçecekleri kontrolör personelin adı ve telefon numarasıdır.

HAVA HAREKÂTI ENTEGRE KOMUTA VE KONTROL YAZILIMI

NATO çapında Entegre Hava Harekatları Komuta ve Kontrol Yazılımı (ICC – Integrated Command & Control), barış zamanı, tatbikat ve savaş sırasında NATO hava hareket faaliyetlerine bilgi yönetimi ve karar desteği sağlayan entegre bir Komuta, Kontrol, İletişim ve İstihbarat/Bilgi (C3I2) ortamıdır.

ICC, Hava Bileşeni Komutanı ve CAOC seviyelerinde en kritik Hava C2 işlevleri için işlevsel destek sağlar.

Desteklenen işlevler arasında planlama ve görevlendirme, Hava Harekât Direktifleri oluşturma, Hava Sahası Kontrol Emirleri oluşturma, ortak hedef atama, Hava Görev Emirleri/Hava Görev Mesajları oluşturma ve eksiksiz bir güncel operasyon yeteneği (hem saldırı hem de savunma) bulunur. ICC, NATO Karargâhına bölgesel tanınan hava resmini (RAP) sağlar ve Paylaşılan Erken Uyarı (SEW) bilgilerinin yayılmasını ve görüntülenmesini destekler. Ayrıca, ICC Ortak Harekât Resmi (COP) görüntüleme yeteneğine sahiptir.

TANIMLAR & KISALTMALAR

2A – İki Adet AMRAAM Füzesi

2G15 – İki Adet GBU 15 Güdümlü Bomba

2W – İki Adet AIM-9 Füzesi

A2/AD – Anti-Access/Area Denial – Erişimi Engelleme ve Bölgeden Men Etme; Erişimi engelleme düşmanın harekât icra edilen sahaya girişini önlemeyi amaçlarken, bölgeden men etme ise düşmanın sahadaki olası hareket alanını etkileme ve baskılamayı hedefler.

AAR – Air to Air Refuelling – Havada Yakıt İkmali

ABN – Airborne – Hava İndirme, Uçakta Taşınan

ACA – Airspace Control Authority – Hava Sahası Kontrol Otoritesi

ACO – Airspace Control Order – Hava Sahası Kontrol Emri

ACP – Airspace Control Plan – Hava Sahası Kontrol Planı

ACS – Air Control Squadron - Hava Kontrol Filosu

ACTYP- Aircraft Type Hava - Aracı Tipi

ADB – Air Defense Brigade – Hava Savunma Tugayı

ADP – Air Defence Plan – Hava Savunma Planı

AFB – Air Force Base – Hava Kuvvetleri Üssü

AGM – Air-to-Ground Missile - Hava-Yer Füzesi

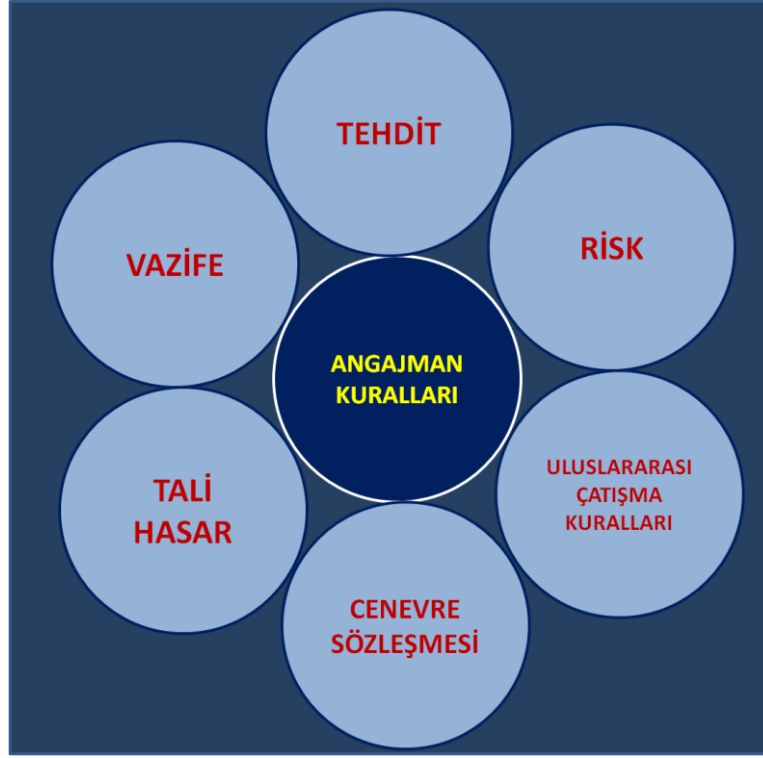
AIR SUP – Air Superiority – Hava Üstünlüğü

AKNLDG – Acknowledged (Alındı-Anlaşıldı)

ALLOREQ – Allocation Request – Tahsis Talebi

ALRT – Alert - Alarm Durumu

Angajman Kuralları - Askeri bir harekâтта, harekâтта yer alan unsurlara politik direktifler vermeyi, sınırlamalar getirmeyi mümkün kılan bir mekanizma olarak II. Dünya Savaşı sonrasındaki uygulamalar ile ortaya çıkmış ve yaygın bir uygulama alanı kazanmıştır. Angajman kuralları askeri bir harekâta etki eden politik, askeri ve hukuki mülahazaların kesişim kümesi olarak da ifade edilebilir. Angajman kuralları yetkili mercilere silahlı gücün kullanacağı kuvvetin kapsamını ve derecesinin ne olacağına dair bir yetkilendirme veya kuvvet kullanmanın derecesini belirleme imkânı tanır. Angajman kuralları özellikle bir harekâtın her aşamasında taktik seviyedeki birlik komutanlarının politik direktif almaları her zaman mümkün olmadığından bu direktifin en başta birlik komutanlarına verilmesini sağlar. Böylece silahlı kuvvetlerin demokratik kontrolünün sağlanmasını da mümkün kılar.

AOC – Air Operations Center – Hava Harekât Merkezi

AOD – Air Operations Directive – Hava Operasyonları Direktifi

AODB – Air Operations Data Base – Hava Operasyonları Veri Tabanı

AP – Armor Piercing, Zırh Delici

APCLO – Air Power Contribution to Counter Land Operations – Kara Operasyonlarına Hava Gücü Katkısı

APOD – Airport of Debarkation – İniş Havaalanı

ARCP – Air Refueling Control Point – Hava Yakıt İkmal Kontrol Noktası

ARCT – Air Refueling Control Time - Hava Yakıt İkmal Kontrol Zamanı

ARRLOC – Arrival Location - Varış Meydanı

ASC – Airspace Control – Hava Sahası Kontrol

AOI – Area of Interest – İlgi Sahası

Askeri Gereklilik - Hedefe yönelik bir taarruzun kesin bir askerî avantaj sağlaması ve uluslararası hukukun asla ihlal edilmemesidir. Devletler, sadece uluslararası insancıl hukuk ve silahlı çatışma hukuku ile yasaklanmayan kuvvet tedbirlerini uygulayabilirler. Askeri gereklilikler, uluslararası insancıl hukuk ve silahlı çatışma hukuk kurallarının ihlal edilmesi için geçerli bir neden değildir.

ASSESSREP - ASSESSMENT REPORT – Günlük Değerlendirme Raporu, Müşterek Kuvvet Hava Unsurlarının hava gayretleriyle ilgili gelişmeleri ve sorumluluk sahasında karşılaştığı problemleri içeren rapordur.

ASOF – As of Time – Zaman İtibariyle

ASUW – Anti-Surface Warfare – Satış Savaşı

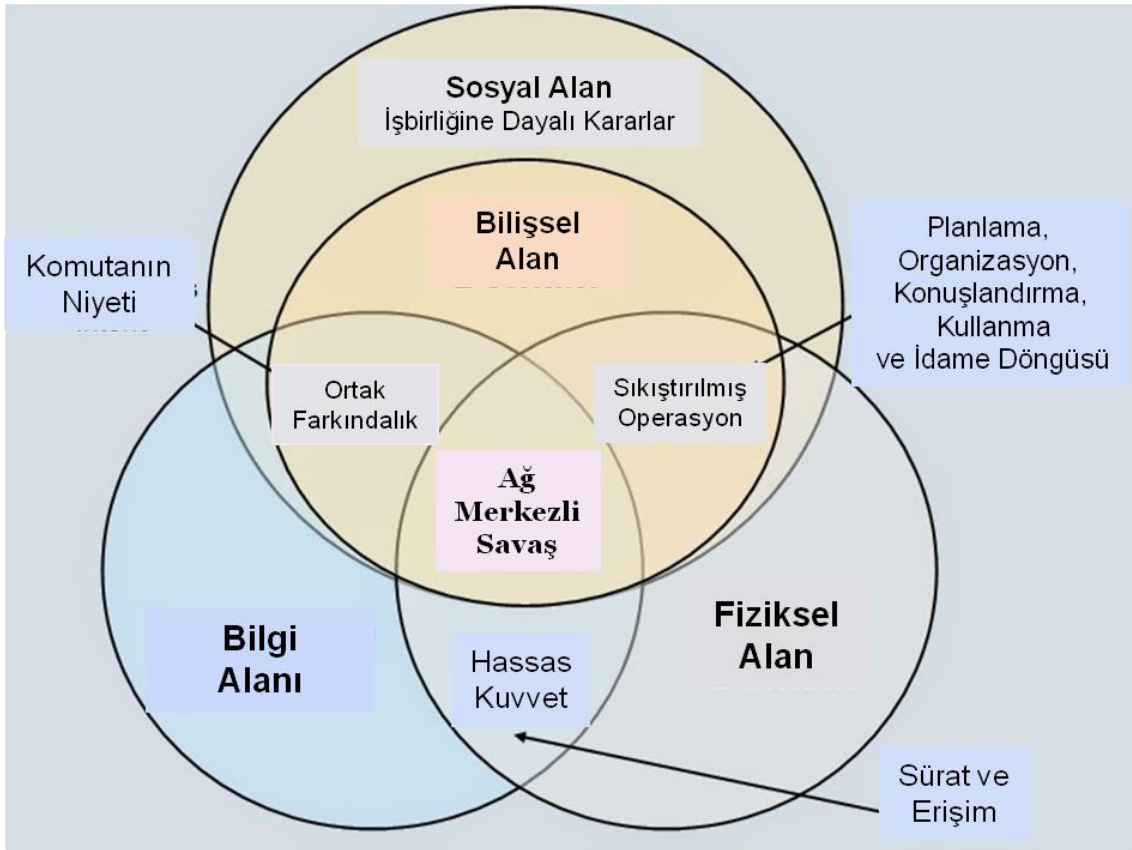
ASW – Anti-Submarine Warfare – Denizaltı Muharebesi

ATO – Air Tasking Order – Hava Görev Emri

ATOCNF – Air Tasking Order Confirmation – ATO Teyit Mesajı

ATD - Advanced Target Development – İleri Hedef Geliştirme

BDA- Battle Damage Assessment – Muharebe Hasar Değerlendirmesi

Bilişsel Savaş - Bilişsel savaşta muharebe alanı insan beynidir. Bilişsel bir saldırının hedefi; herhangi bir baskı veya kuvvet kullanmadan, birey ve kitlenin düşünce ve davranışlarını, saldırganın taktik, operatif ve stratejik hedeflerine avantaj sağlayacak şekilde değiştirmektir. Bilişsel savaşın beş temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar; (1) düşmanın karar vericilerinin komuta kontrol imkân kabiliyeti ve otoritesini yıpratmak, (2) düşman karar vericilerin itibarlarının yanı sıra süratli ve zamanında karar verme yeteneklerini yok etmek, (3) dost karar vericileri korumak ve

desteklemek, (4) bilgi toplamak ve analiz etmek ile (5) hasım tarafta korku ve endişeye yol açacak dezenformasyon faaliyetlerinde bulunmaktadır.

BTD – Basic Target Development – Temel Hedef Geliştirme

BVR – Beyond Visual Range – Görsel Menzil Dışında

C2 – Command & Control – Komuta ve Kontrol

C3-C4IS – Command, Control, Communications, Computer, Intelligence, and Satellites

CAP – Combat Air Patrol – Muharebe Hava Devriyesi

CAOC – Coalition Air Operations Center – Koalisyon Hava Harekât Merkezi

CAOC - Combined Air Operations Centre - Birleşik Hava Operasyonlar Merkezi

CAS – Close Air Support – Yakın Hava Desteği

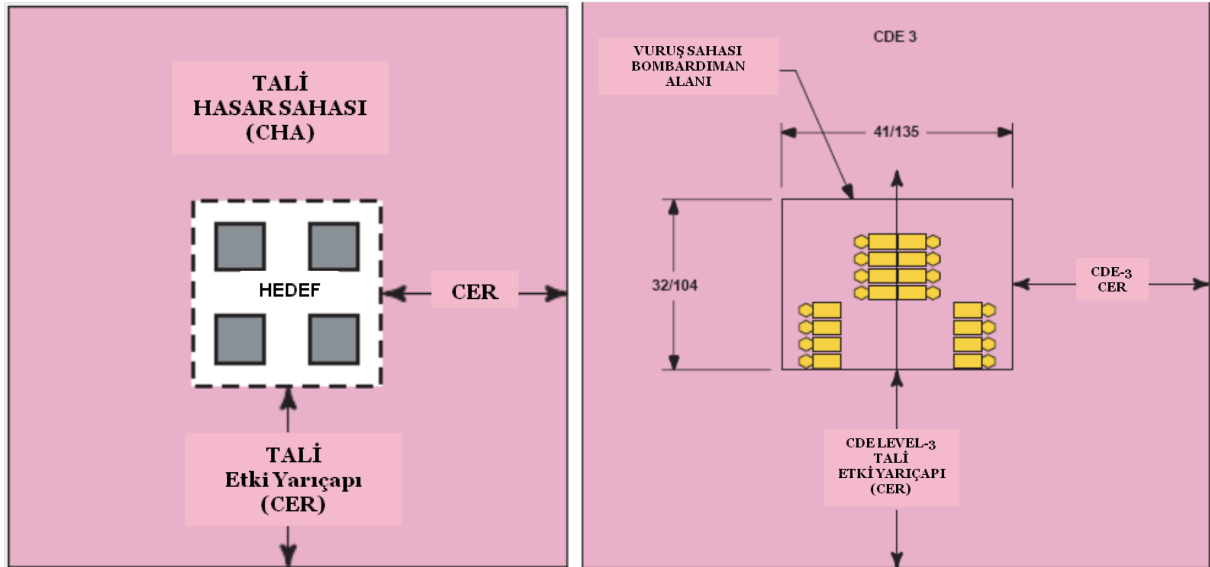
CATL – Candidate Target List – Aday Hedef Listesi

CBU – Cluster Bomb Unit - Parça Tesirli Bomba Ünitesi

CC - Component Command – Unsur Komutanlığı

CDCM – Coastal Defense Cruise Missile – Kıyı Savunma Seyir Füzesi

CDE - Collateral Damage Estimate – Tali Hasar Tahmini

CEM – Combined Effects Munition - Birleşik Etkili Mühimmat

CID – Combat Identification – Muharebe tanımlama

CIS – Communication and Information Systems – İletişim ve Bilgi Sistemleri

CMO – Coverage Mission Order – Kapsama Alanı Görev Emri

COMAFFOR – Commander Air Force Forces

Çok Bantlı (MSI – Multispectral Imager) ve Hiperspektral (HSI – Hyperspectral Imager) Görüntü Sensörleri – İHA-ISR görevlerinde elektro-optik ve kızılötesi sensörleri tamamlamak amacıyla MSI ve HSI sensörler de kullanılmaktadır. MSI ve HSI teknolojisindeki gelişmeler; arazi analizi, yüksek çözünürlüklü harita görüntüleri ve İHA'lardan üç boyutlu topografik modellerin üretilmesini mümkün hale getirmiştir.

DEPLOC – Departure Location - Kalkış Meydanı

DIMPIID – Designated Mean Point of Impact ID (Hedefin Orta Coğrafi Noktası)

Dinamik Hedefleme - Dinamik hedefleme, operasyonlar esnasında meydana gelen dinamik değişiklikler nedeniyle ortaya çıkan; dost kuvvetlere ve vazifenin başarılmasına tehdit oluşturan ani çıkan hedeflere angaje olmak amacıyla yürütülen bir faaliyettir. Dinamik hedefler, cari harekât dönemi içinde komutanın nihai hedefine uygun olmalıdır. Bu hedefler; cari harekât esnasında ele alınacak, planlı hedef listelerinin hazırlanması esnasında seçilmeyen veya beklenmedik hedefler olabilir. Dinamik hedefleme normal olarak harekât alanında var olduğu bilinen düşman hedeflerini ele alır. Dinamik hedefler, planlama safhasında bir miktar üzerinde çalışılan, ancak planlı bir hedef olabilmeleri için yeterli bir süre içinde tespit edilemeyen ve yerleri kesin olarak belirlenemeyen hedeflerdir. Harekât hedeflerine özgü ölçütleri karşılayan beklenmedik hedefler de olabilir.

E – Enhanced, Gelişmiş

Elektro Optik Video Kameralar – İHA-ISR görevlerinde ana veri toplama araçları olarak kullanılan elektro-optik kameralar, gün ışığında hareketsiz ve hareketli görüntüleri kaydetmek amacıyla kullanılan sensörlerdir. Tam hareketli video görüntüleri, muharebe sahasının başka sistemlerle elde edilmesi mümkün olmayan yakın görünümünü sağlar. Yüksek değerli hedefler gerçek zamanlı olarak izlenebilir, komutanların askerlerin hayatlarını tehlikeye atmadan güvenli bir mesafeden karar verebilmelerini ve vazifelerini icra etmelerini sağlarlar.

EMNİYET – Emniyet, komutan tarafından düşmanın sürpriz saldırılarına karşı alınan tedbirleri kapsamaktadır. Aldatma, muharebe sahasında emniyeti büyük ölçüde artırır. Harekâtın niyet ve maksadı hedef ele geçirilinceye, yani son ana kadar düşmandan gizlenmelidir.

ESM – Electronic Support Mission – Elektronik Destek Vazifesi

ESNEKLİK – Muharebe sahasında başarı ve başarısızlık arasında çok ince bir çizgi bulunmaktadır. Bütün planlar gibi askeri planlar da değişmeye mahkûmdur. Bu

nedenle planlar ve uygulayıcılar esnek olmalı, muharebe sahasında beklenmedik ve öngörülemeyen ani gelişen durumlara karşı hazırlıklı olmalıdır. Esneklik prensibi zihin esnekliği, hızlı karar verme ve komutanın niyet ve maksadının çok iyi anlaşılmasını gerektirir.

ETF - Electronic Target Folder – Elektronik Hedef Dosyası

EXER – Exercise – Tatbikat

EW – Electronic Warfare – Elektronik Harp

EWB – Electronic Warfare Battalion – Elektronik Harp Taburu

F2T2EA – Find, Fix, Track, Target, Engage, Assess - Bul, Tespit Et, İzle, Hedefleme, Angajman, Değerlendirme

FIVE-O - Facility, Individual, Virtual, Equipment, and Organisation

FREQ – Frequency – Frekans

Hassas Hedefler - Hassas hedefler, askerî harekât esnasında muharip olmayan kişi, mülk ve ortamlarda tesadüfi etkiler nedeniyle meydana gelebilecek fiziksel ve tali etkiler nedeniyle komutanların, ulusal düzeyde bildirim eşiklerinin aşıldığını belirlediği hedeflerdir. Hassas hedefler, bunun yanı sıra ulusal düzeydeki angajman kuralı eşiklerini aşan hedefler ile hedefin vurulmasının etkilerinin olumsuz siyasi sonuçlar doğurabileceği değerlendirilen hedefleri de içerebilir. Zamana duyarlı hedefler, müşterek kuvvet komutanın belirlediği ve onayladığı, derhal müdahale gerektiren hedef veya hedef kümeleridir. Zamana duyarlı hedefler dost kuvvetler açısından oldukça kazançlı, büyük etkiler yaratan veya dost kuvvetler için büyük tehlike oluşturabilecek hedeflerdir. Hedefleme sürecinde en büyük zorluklardan bir tanesi hassas hedeflerin etki altına alınmasıdır.

IFF - Identification Friend or Foe – Dost-Düşman Tanıma

Işık Tespit ve Mesafe Tayini - (LIDAR-Light Detection & Ranging) – LIDAR, özellikle patlayıcıların tespiti ve hava tahmininde kullanılmaktadır. Örneğin bir DOPPLER LIDAR; bulut yoğunluğu, rüzgâr hızı ve gerçek zamanlı dikey rüzgâr profilleri gibi veriler sağlar. İlave olarak, çok bantlı bir LIDAR kullanılarak, kimyasal ve biyolojik ajanlarıyla ilişkili kimyasal atıklar da tespit edilebilir.

GBU – Guided Bomb Unit - Gülümlü Mermi Ünitesi

Gibka-S - Alçak irtifada uçan uçaklar, helikopterler, dronlar (İHA-İnsansız Hava Araçları), seyir füzeleri ve yüksek hassasiyetli füzelere karşı günün her saatinde ve düşük görüş şartlarında etkili olarak kullanılabilir. Gibka-S çok kısa menzilli hava savunma sistemi Tigr-M (9A332 muharebe aracı) zırhlı araçlar üzerine monte edilmiştir. Araç, Gibka-S hafif hava savunma sisteminin yanı sıra omuzdan atılan hava savunma füzeleri taşıyan nişancıları da taşıyabilmektedir. Araç üzerinde kullanıma hazır dört füze ve yükleme sonrası atılabilecek dört olmak üzere toplam sekiz adet füze bulunmaktadır. Dört mürettebatı (komutan, sürücü ve iki silahçı) olan Tigr-M modeli taktik araç üzerinde füze uzaktan kontrol birimi ve bir elektro-optik izleme ve hedefleme sistemi de bulunmaktadır.

Gözlem – Görsel, işitsel, elektronik, fotografik veya diğer yollarla, hava sahası, siber uzay, yüzey veya yeraltı alanlarının, bölgelerin, insanların veya nesnelerin sistematik olarak gözlemlenmesidir.

GP – General Purpose - Genel Maksat

Hareketli Hedef Göstergesi (MTI-Moving Target Indicator) – MTI, sadece hareket halindeki hedefleri gösteren bir radar görüntüsüdür. MTI ile sabit nesnelere gelen sinyaller dönüş sinyalinin çıkarıldığından yalnızca süzülen hareketli hedefler görüntülenebilmektedir.

HARM – High Speed Antiradiation Missile - Yüksek Hızlı Antiradyasyon Füzesi

Hedefleme - Askeri literatürde hedefleme; komutanın operasyonel gereksinimler ve elde mevcut imkân ve kabiliyetleri dikkate alınarak etki altına alınacak hedefleri seçme, önceliklendirme ve uygun tepkiyle eşleştirme sürecidir. Hedefleme; sistematik, kapsamlı ve devamlı bir süreçtir. Operasyonel gereksinimler, elde mevcut imkân ve kabiliyetler ve sınırlamaların açık ve net bir şekilde anlaşılmasıyla bütünleşen hedefleme süreci, komutanın arzuladığı nihai duruma ulaşmak amacıyla, hedeflenen sistemlerdeki kritik güvenlik açıklarını belirler, ayıklar ve bunları istismar eder. Hedefleme, uygun yürütülmesi için komutanın gözetim ve katılımını gerektiren bir komutanlık işlevidir. Hedefleme, sadece istihbarat veya harekât gibi belirli bir uzmanlık veya bölüme münhasır bir alan olmaktan ziyade birçok disiplinin uzmanlıklarını harmanlayan bir süreç yönetimidir.

HEI – High Explosive Incendiary - Yüksek İnfılaklı Yangın

HPT - High Pay-off Targets – Yüksek Kazançlı Hedefler

HVT - High Value Targets – Yüksek Değerli Hedefler

ICAO – International Civil Aviation Organisation-Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı

İHA Sensörleri - Muharebe sahasında sensörlerin çok geniş bir sahaya dağıtılmasında, aktif ve pasif sensörlerin kullanılması açısından ve hassas konumlama için çok büyük avantajları bulunmaktadır. Çoklu ve birbirleri ile iş birliği içerisinde hareket eden araçlar düşman hedeflerinin yerlerini üç köşe teşkil yöntemiyle hassas olarak belirleyebilirler. Örneğin çok geniş bir alana yayılan sensörler sinyal yayan düşman silah sistemlerinin yerlerini Doppler etkisinden kaynaklanan zaman ve frekans farklılıklarını karşılaştırarak tespit edebilirler. Aktif hedef tespitinde de muharebe sahasında geniş bir alana yayılan sensörler, radar yayın sinyallerini algılayarak ve yer tespitlerini yaparak daha gizli bir şekilde ve hassas olarak çoklu statik radarlar gibi kullanılabilirler.

IHL – International Humanitarian Law – Uluslararası İnsani Hukuk

IMIB – Independent Military Intelligence Brigade – Bağımsız Askerî İstihbarat Tugayı

IRM&CM - Intelligence Requirements Management and Collection Management – İstihbarat Gereksinimleri Yönetim & Toplama Yönetim

ISR – Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance - İstihbarat, Gözlem ve Keşif; muharebe sahasında komutan ve karar vericilerin, değişiklikleri görmesi, riskleri azaltması ve sonucu şekillendirmesine yardımcı olmayı hedefleyen askeri bir operasyondur.

İstihbarat - Yabancı ülkeler, düşman veya potansiyel düşman kuvvetler veya unsurlar ile mevcut veya potansiyel operasyon alanlarıyla ilgili mevcut bilgilerin toplanması, işlenmesi, entegrasyonu, değerlendirilmesi, analizi ve yorumlanması sonucu elde edilen üründür.

JAOC – Joint Air Operations Center – Müşterek Hava Harekât Merkezi

JAOP – Joint Air Operation Plan – Müşterek Hava Operasyon Planı

JDAM – Joint Direct Attack Munition, Müşterek Direkt Taarruz Mühimmatı

JFC – Joint Force Commander – Müşterek Kuvvet Komutanı

JFAC – Joint Force Air Component – Müşterek Kuvvet Hava Unsuru

JFACC – Joint Force Air Component Commander – Müşterek Kuvvet Hava Unsur Komutanı

JCO – Joint Coordination Order - Müşterek Koordinasyon Emri

JFC OPLAN - Joint Force Command Operational Plan – Müşterek Kuvvet Komutanlığı Operasyonel Planı

JCB – Joint Coordination Board – Müşterek Koordinasyon Kurulu

JCMB – Joint Collection Management Board - Müşterek Toplama İdare Kurulu

JIPCL – Joint Integrated Prioritized Collection List – Müşterek Entegre Öncelikli Toplama Listesi

JIPOE – Joint Intelligence Preparation of the Operating Environment – Harekât Ortamının Müşterek İstihbarat Hazırlığı

JIPTL – Joint Integrated Prioritized Target List – Müşterek Entegre Öncelikli Hedef Listesi

JSOW – Joint Stand-off Weapon – Müşterek Uzaktan Atılan Silah

JTCB – Joint Targeting Coordination Board – Müşterek Hedefleme Koordinasyon Kurulu

Keşif – Bir düşman veya mütecavizin faaliyetleri ve kaynakları hakkında görsel gözlem veya diğer tespit yöntemleriyle bilgi etmek amacıyla veya belirli bir bölgenin meteorolojik, hidrografik ya da coğrafi özelliklerine ilişkin verileri elde etmek amacıyla gerçekleştirilen görevdir.

Kısıtlı Hedef Listesi - Kısıtlı bir hedef, operasyonel gereklilikler nedeniyle uygulanacak eylemlere kısıt koyulan bir hedeftir. Hedefler, belirli tür eylemler negatif politik, kültürel veya propagandaya neden olabilecekleri veya dost kuvvetlere zarar verebilmeleri nedeniyle kısıtlanır.

Kızılötesi (IR-Infrared) Görüntüleme Sensörleri – Düşük ışık koşulları veya karanlıkta tam hareketli veya hareketsiz görüntüleri tespit etmek amacıyla; IR spektrumunda görülebilen görüntüleri kaydedebilen kızılötesi sensörler kullanılır.

KUVVET TASARRUFU – Doğru miktarda kaynak, doğru zamanda ve doğru yerde kullanılmalıdır. Bir hedefe karşı çok fazla kaynak harcanması hem israf hem de verimsizdir.

Akıllı lider elde mevcut kaynakları nasıl yöneteceğini bilen liderdir. Kuvvet tasarrufu prensibi çeşitli riskler içerdiğinden, zeki bir stratejik planlama ve muhakeme gerektirir.

LADAR - Lazer Radar, üçboyutlu görüntüleme sağlar ve ağaçlar, yapraklar ve kamuflaj gibi doğal ve suni örtülerin ötesinin görüntülenmesine imkân sağlar. Araçlar, hava savunma sistemleri ve patlayıcılar gibi başka yöntemlerle tespit edilmeleri mümkün olmayan hedefleri güvenilir bir şekilde tanımlayan sanal resimler üretebilir.

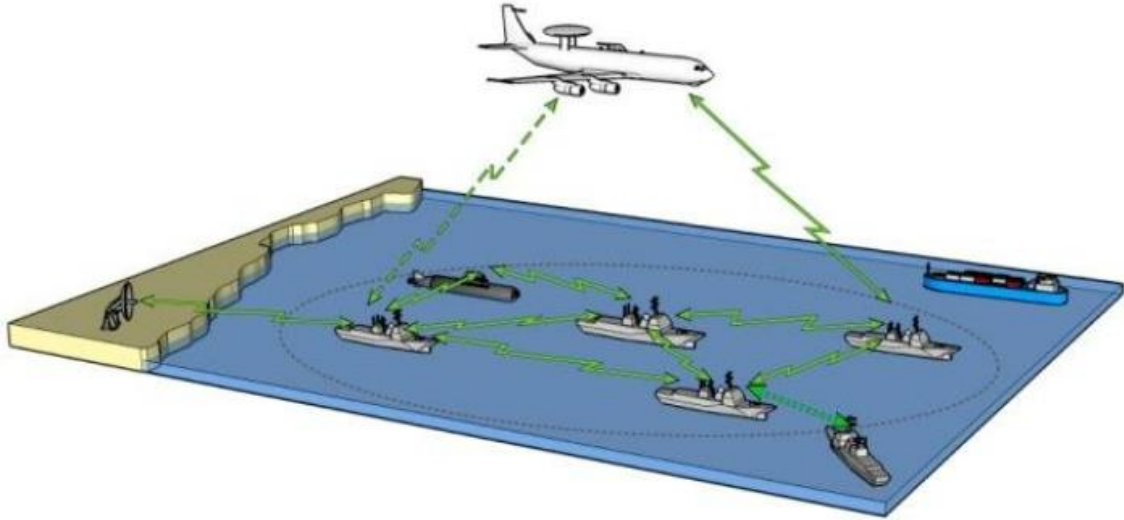
LGB – Laser Guided Bomb – Lazer Güdümlü Bomba

LOAC – Law of Armed Conflict – Silahlı Çatışma Hukuku

MAAP – Master Air Attack Plan – Esas Hava Taarruz Planı

MANPADS – Man Portable Air Defense Systems - Omuzdan atılabilen taşınabilir hava savunma sistemleri tam gelişmemiş ve uygun karşı koyma sistemleri kullanmayan hava gücü kullanan düzenli orduları son derece zor bir durumda bırakabilir.

MB – Missile Brigade – Füze Tugayı

MPA – Maritime Patrol Aircraft – Deniz Devriye Uçağı

Müşterek Hava Görevlendirme Döngüsü - Müşterek hava görevlendirme döngüsü, elde mevcut müşterek hava imkân kabiliyetleri ve kuvvetlerinin etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlar. Bu süreç, müşterek kuvvet komutanının rehberliğinde müşterek hava görevlerinin ve sortilerinin planlanması, paylaşılması, tahsisi, koordinasyonu ve görevlendirilmesi için yinelemeli, döngüsel bir süreç sağlar.

Müşterek Hedefleme - Müşterek Görev Kuvvet komutanının planını desteklemek amacıyla operatif seviyedeki harekât planını, bütün seviyelerde taktik faaliyetlere dönüştürme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Müşterek hedefleme; komutanın hedeflerine uygun olarak arzu ettiği etkileri oluşturmak amacıyla; hedeflerin seçilmesi ve önceliklendirilmesi (FIVE-O: Facility, Individual, Virtual Entity, Organization olarak sınıflandırılan) ile operasyonel gereksinimler ve elde mevcut imkân ve kabiliyetleri göz önünde bulundurarak uygun tepkilerle eşleştirme sürecini içerir.

MSNACFT – Mission Aircraft - Görev Verilen Hava Araçları

MSNDAT – Mission Data -Vazife Verileri

MSNLOC – Mission Location – Görev Yeri

NARR – Narrative – Metin

NATO'nun Kapsamlı Yaklaşımı - Uluslararası Toplumun (International Community) gayretlerinin bir parçası olarak, yerel makamlarla işbirliği içinde birden çok türde organizasyonun koordineli faaliyetleri yoluyla, güvenlik ve kalkınmanın teşvik edilmesini amaçlamaktadır. Riga Zirvesi'nde (2006) belirlenen öncelikler ağırlıklı olarak 5. Madde Dışı Kriz Müdahale Operasyonları için geçerlidir ve yetenek, planlama ve istihbarat alanlarındaki iyileştirmeler ile ilgilidir. Kapsamlı Yaklaşım Eylem Planı (Comprehensive Approach Action Plan), NATO'nun kendi kriz yönetim araçlarının bütüncül bir şekilde uygulanmasını ve diğerleri ile pratik işbirliğini geliştirmek amacıyla pragmatik önerilerin ana hatlarını çizmektedir.

NET - Not Earlier Time

NLT - Not Later Time

NSL – No-Strike List – Vurulmayacak Hedefler Listesi

OCA – Offensive Counter Air – Taarruzi Karşı Hava

OPER – Operation –Operasyon

OPFOR – Opposing Force - Karşıt Kuvvet, NATO Komuta Yapısı ve NATO Kuvvet Yapısı kapsamında görevlendirilen ve operasyonel rolü üstlenecek olan NATO Kuvvet Komutanının, yeterlilik ve güvenilirliğini göstermek üzere kararlaştırılan eğitim hedeflerini karşılamak amacıyla; gerçekçi, dinamik ve zorlu bir karşı kuvvet sağlayan bütüncül askerî ve politik faaliyetlerin entelektüel bir uygulamasıdır. Karşıt kuvvet, kapsamlı eğitim yaklaşımının temel bir unsurudur ve senaryo geliştirmenin de ayrılmaz bir parçasıdır.

OPTASK LINK – Operasyon alanındaki bütün oyuncular için taktik veri link detaylarını belirten operasyon yönetim ayrıntılarıdır.

Öncelikli Hedef Listesi - Müşterek Öncelikli Hedef Listesi'nden (JP TL) türetilen Öncelikli Hedef Listesi (PTL – Prioritized Target List), öncelik verilen hedefleri unsur komutanlıklarına tahsis eder. Her unsur komutanlığı ayrı bir öncelikli hedef listesine sahip olacaktır, bununla birlikte bir unsur komutanlığının, kendisinin belirlediği bir hedefe mutlaka kendisinin angaje olması gerekli değildir. Öncelikli hedef listesi, normal olarak koordinasyon süreci esnasında diğer unsur komutanlıklarını desteklemek amacıyla tahsis edilen hedefleri içermektedir.

PED – Processing, Exploitation, and Dissemination – İşleme, İstismar Etme ve Yayma

PERID – Period – Süre

PID – Positive Identification - Pozitif Tanımlama Müşterek Görev Kuvvet Komutanı, zamana duyarlı hedef angajmanı öncesinde asgari pozitif tanımlama gereksinimlerini belirler. Zamana duyarlı hedeflerin türü veya konumu (meskûn mahal gibi) müşterek kuvvet ve/veya

unsur komutanın karar verme sürecini etkiler. Pozitif tanımlama, bazen hedeflerin gereken güven düzeyine ulaşmaları için birden fazla sensör ve/veya kaynaktan veri alınmasını gerektirebilir.

PKG – Package - Paket

POC – Point of Contact

QRA – Quick Reaction Alert

RAP – Recognized Air Picture - Tanımlanmış Hava Resmi

RECDAT – Reconnaissance Data - Keşif Bilgileri

REF – Reference - Referans

REVETS – Revetments - Hava Aracı Koruma Kaplamaları/Duvarları

RMP – Recognized Maritime Picture – Tanımlanmış Deniz Resmi

RoE – Rules of Engagement – Angajman Kuralları

RTL – Restricted Target List – Tahditli Hedefler Listesi

SAM – Surface-to-Air Missile – Satih-Hava Füzesi

SCL - Standard Conventional Load – Standart Konvansiyonel Yük

SFW – Sensor Fused Weapon – Sensör Tapalı Silah

Sinyal İstihbaratı (SIGINT-Signal Intelligence) Sensörleri – Sinyal istihbarat sensörleri, iletişim ve diğer elektronik sistemlerden gelen sinyalleri algılayarak ve yorumlayarak düşman imkân kabiliyetleri, düşman durumu ve niyeti hakkında komutanlara durumsal farkındalık ve istihbarat bilgileri sağlar. İletişimin doğal olarak gizli olması gerektiğinden SIGINT verileri genellikle İHA sistemini işleten birimden fiziksel olarak ayrı ve güvenli bir tesiste işlenmektedir.

SIF - Selective Identification Feature – Seçilebilir Tanıtma Özelliği

Sentetik Aralıklı Radar - (SAR-Synthetic Aperture Radar) Görüntü Sensörleri – Sentetik aralıklı radarlar, görüş seviyesi EP kameralar veya IR sensör kullanımına engel olduğunda, gün ışığı, gece ve tüm hava koşullarında fotoğraf benzeri görüntüler sağlayabilen sensörlerdir. Gerçek aralıklı radarlara oranla SAR görüntü sensörlerinde, anten boyutu veya aralığı sentetik olarak artırılarak görüntü çözünürlüğü artırılmaktadır. SAR sensörler günün saati veya atmosferik koşullardan etkilenmediğinden, elektro-optik kameralar ile diğer optik görüntü kabiliyetlerini tamamlarlar.

SIKLET MERKEZİ – Düşman karşısında avantaj kazanmak amacıyla taarruz zamanı ve yerinin belirlenmesi ve kuvvetlerin bir merkezde toplanması önemlidir. Düşmanın hassas taraflarının belirlenerek istismar edilmesi, manevra ve ateş gücünün aldatma ile birlikte akılcıca uygulanması muharebe sahasında başarıyı getirir. Sıklet merkezi prensibi, elde mevcut bütün kaynakların dikkatli ve ayrıntılı bir şekilde planlanmasını ve etkin bir şekilde kullanılmasını gerektirmektedir. Sıklet merkezi prensibi uygulanırken kuvvet tasarrufu prensibi asla akıldan çıkarılmamalıdır.

SITREP – Situation Report – Durum Raporu İlgili birliğin sorumluluk sahasındaki durum veren rapordur.

SLAM-ER – Stand-off Land Attack Missile – Extended Range, Uzaktan Atılan Kara Taarruz Füzesi- Uzatılmış Menzil

SORTIEALOT – Sortie Allotment – Sorti Tahsis

SPINS – Special Instructions – Özel Talimatlar

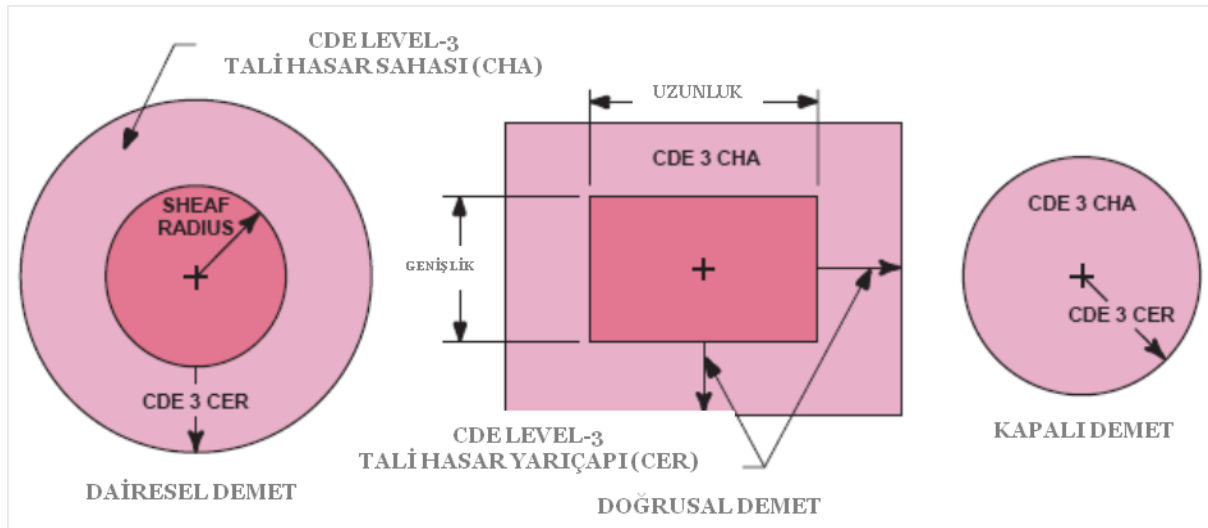
STAR – Sensitive Target Approval and Review – Hassas Hedef Onay ve İnceleme

SÜRPRİZ – Muharebe sahasında inisiyatifi ele geçirmek ve muhafaza etmek düşmana karşı çok önemli avantajlar sağlar. Sürpriz, ancak uygulanıp somut faydalar sağladığında başarı getirir. Sürprize katkıda bulunan faktörler arasında; sürat, etkili istihbarat, aldatma, beklenmedik manevralar, sınırlı görüş şartlarında operasyon, elverişsiz görünen arazinin kullanımı, farklı taktik ve teknikler ve bilgi üstünlüğü yer almaktadır. Harekâtın hızı, kuvvetin büyüklüğü, asıl taarruzun kuvvetinin yeri ve büyüklüğü, özgünlük ve zamanlama da düşman üzerinde sürpriz sağlayacaktır.

TACAN – Tactical Air Navigation System – Taktik Hava Seyrüsefer Sistemi

TAARRUZ – Muharebede kesin sonuç ancak taarruzla alınır. Proaktif bir şekilde fırsatlar yaratmadan ve bu fırsatları istismar etmeden yapılabilecek en iyi şey sadece mevcut durumu sürdürmeye, yani statükoyu korumaya hizmet eder. Muharebede hedef, düşman karşısında avantaj sağlayan, ancak daima cesaret gerektiren avantajları ele geçirmektir, bu da ancak taarruzla sağlanır.

Tahditli Hedef Listesi - Hedef doğrulama otoritesinin, geçerli bir hedefe uygulanacak angajmana kısıtlamalar getirilmesi gerektiğine karar vermesi durumunda, bu hedef aday hedef listesinden çıkarılır ve kısıtlamanın ayrıntılarını da içerek şekilde Modernize Entegre Veri tabanına (MIDB – Modernised Integrated Database) tahditli hedef olarak aktarılır. Bir hedefe uygulanan tahditlerin niteliği; taarruz yöntemi ve zamanı ile bir hedefe angajmanın operasyonel, siyasi ve/veya tali hasar kaygıları nedeniyle yasaklanmasına kadar değişkenlik gösterir. Bununla beraber, hedef üzerine koyulan tahditler, o hedefin geçerli askerî hedef olduğu gerçeğini değiştirmez.

TALİ HASAR - COLLATERAL DAMAGE - Tali hasar, o sırada geçerli olan koşullara göre yasal askerî hedef olarak nitelendirilemeyecek kişiler veya nesnelere yönelik kasıtsız veya tesadüfî yaralanma ve hasar olarak tanımlanmaktadır.

TASKUNIT - Tasked Unit Designator _Görev Verilen Birlik

TDWG – Target Development Working Group – Hedef Geliştirme Çalışma Grubu

TEA – Target Engagement Authority – Hedef Angajman Otoritesi

TEL – Telefon Numarası

TET – Targeting Effects Team – Hedefleme Etkileri Ekibi

TGT – Target - Hedef

TGTLOC – Target Location - Hedefin Yeri

TKR – Tanker

TNL – Target Nomination List – Aday Hedef Listesi

TOW – Tube-launched, Optically-tracked, Wire-guided – Tüpten Atılan, Optik İzlenen, Kablo Güdümlü

TRCPLOT – Trace Point Location – İzdüşümü Noktası Yeri

TST – Time Sensitive Target – Zamana Duyarlı Hedef

UAV – Unmanned Aerial Vehicle – İnsansız Hava Aracı

Vurulmayacak Hedef Listesi - Vurulmayacak hedef yönetim süreci SHAPE tarafından yürütülür. Vurulmayacak hedefler NSL (No Strike List) uluslararası hukuk ve siyasi nedenlerle Kuzey Atlantik Konseyi (NAC – North Atlantic Council) tarafından “korunan” olarak belirlenen hedefleri içermektedir. OPLAN; ülkeler de dâhil olmak üzere NSL kapsamına alınacak hedeflerin nasıl aday gösterileceği ve değişiklik yapmak maksadıyla devredilen yetkiler dâhil NSL’de değişikliklerin nasıl yapılacağını kapsar. Vurulmayacak hedefler, korunma statüleri ortadan kalkmadan ve yasal olarak angajmana tabi hedefler haline gelmeden ateş altına alınmazlar. Bir NSL hedefinin yasal olarak angajmana uygun hale gelmesi için, hedefin korunma statüsündeki işlevine aykırı bir şekilde kullanıldığı yeterli istihbarat ile teyit edilmelidir.

WCMD – Wind Corrected Munitions Dispenser – Rüzgâr Düzeltmeli Mühimmat Atma Ünitesi

Z – Zulu - GMT Zamanı